

PASQUA

La festa de Pasqua puja i baixa, diem per indicar que no té data fixa. I és que està condicionada a les fases de la lluna, per tal com se celebra el diumenge immediatament posterior al primer pleniluni després del vint de març.

En Setmana Santa, dissabte al matí, es posaven a voltejar tocant a glòria les campanes de les dos esglésies que hi havia en peus al poble en la dècada dels quaranta, la capella i el convent. I d'improvís (així ho pareixia, encara que tenien l'aigua preparada darrere la porta) eixien les dones amb arruixadors i poals de llanda, palmotejant l'aigua i arruixant el carrer, que era de terra fora del que denominem *la Vila*. De xiquets, ens impactava aquell pròleg de tres dies de festa, dels quals hui només en queden, oficialment, dos, que els valencians celebrem per tradició. Perduda esta festa per canvis eclesiàstics, passà a ser l'Encontre, que des de sempre se celebra el diumenge al matí, el pròleg més popular de la festa de Pasqua.

A l'abril, a les primeres hores del dia, el sol no està entelat com a l'hivern, ja llueix amb força. La gent acudeix a la plaça. Els jóvens porten roba nova, que estrenen eixe dia. Als majors ens porta allí, per una part, la devoció i per l'altra, la força del costum, la tradició, renovar un ritual. Fer allò que creem que cal fer en cada moment justifica l'existència.

A les deu ja es concentra el personal entre la plaça i els quatre cantons del carrer Major amb el carrer de la Vilavella, i s'estén fins al carrer la Sang. Els que es troben a la plaça, per molt que es posen de puntetes, no veuen vindre encara la Mare de Déu de la Soledat, tot i que ja ha eixit de la capella. Sol costar-li molt girar el cantó del carrer Major. Es para i no gira el cantó, es fa esperar. És dona i no vol donar a entendre que ha arribat la primera. L'*anda* del Nostre Senyor, que ha eixit de l'Arxiprestal, ja està situada a la plaça, i la mantenen enlaire els portadors sobre les quatre crosses que porten els xiquets.

Puja l'expectació quan gira el cantó la Mare de Déu que, per a esta ocasió, va vestida de blanc. Camina pel carrer Major, veu el seu fill, es para, es balanceja un poquet i fa un lleu acatament que arranca en la gent un *aaaaah!* ofegat, d'admiració.

Camina un altre trosset i el repeteix de forma tan tènue com el primer. Segueix caminant -que eixa és la sensació que fa quan avança, que camina balancejant el mantell-. Tal és la gràcia dels portadors. Quan falta poc per arribar als quatre cantons entre el carrer la Vilavella i el carrer Major, es para, es balanceja i fa un tercer acatament que és més notable. En eixe precís instant, alça el vol un ramat de coloms que pareix que isquera de davall l'*anda*, esclafeix a tocar la banda la Marxa Reial, explota una traca a la plaça, comencen a voltejar les campanes, esclata amb força la font que fins aleshores ha estat apagada. Esta apoteosi posa la carn de gallina. Tot seguit mamprén la Mare de Déu a travessar la plaça, camí de l'Arxiprestal i seguida pel seu fill.

S'ha transformat el moment, és un altre, hi ha serenitat en l'ambient: sols se sent una campaneta al campanar, la banda, que ara interpreta la Marxa Triomfal, i la font que remoreja. La imatge camina solemne balancejant el mantell, amb magnificència. El primer sol del dia li fa llambrejear la resplendor.

De xiquets, en acabar l'encontre, ens proveíem de coets a les paradetes. Piuletetes i cigronetes que llançàvem prop de les cames de les mares, que feien com si s'espantaren (per al nostre goig): *Que me cremaràs les calces, morral!* A la vesprada, les mateixes mares ens duïen a peu i en companyia a menjar-nos la mona a la casa motor del Carme, dalt de la Serralleta; a sant Roc, al Caminàs; o a l'Alqueria del Tolliner, en la carretera de la Vall. Ens menjàvem la mona, netejant l'ou bullit de molletes que li tenyien la closca d'un color roig per fer-lo decoratiu. Anava col·locat a la boca d'un drac, que és la forma que solien donar-li a la mona. Este ou l'estrellàvem per menjar-nos-el al front del que estiguera més despistat. Per a beure, com a cosa extraordinària, portàvem una botelleta de *sarsa*, que era un succedani de la Coca-cola que hi havia aleshores, sense *coca* i sense *cola*, però que estava molt bona.

De més majors, ja anàvem sense les mares, en colles, carregats de coets voladors, retronadors, boletons i algun borratxo. Una caixeta de boletons, que en portava cinquanta, valia set pessetes, que costaven molt d'arreglar, però estos coets eren els idonis per contestar a les xiquetes que cantaven (amb els llavis tots pintats, ja que, des de ben xicotetes, eixos dies se'ls pintaven), en to de desficiament:

*Ja no en queden,
ja no en queden
de coets.*

El tercer dia, per tradició, tots fèiem cap a berenar al calvari. Es reunia una gentada i es creava molt de soroll de coets, jocs i cançons:

*El dia de Pasqua
Pepito plorava,
perquè el catxerulo
no li s'envolava.*

En fer-se de nit tota la joventut del poble, xics i xiques, baixàvem camí Calvari avall dret cap a la plaça, fent la conga agafats de la cintura, o bé la serp, ben agafats de les mans. Les ondulacions que eixien amb força del cap feien que el que formava la cua esquerra disparat per la força centrífuga que generava la filera. S'amollava algun coet borratxo de cinc parades que de moment creava desconcert i mai se sabia qui ho havia fet. Arribats a la plaça, que era l'únic lloc del poble prou gran i prou il·luminat, seguíem els jocs mentre el cos aguantava. Era quasi obligat jugar a *sant Petit* (es pot trobar este sant al santoral?). Col·locats xics i xiques de cara, formant rotgle, cantàvem:

Sant Petit quan balla,

*balla, balla, balla.
Sant Petit quan balla,
balla en... lo dit.
En lo dit, dit, dit.
Que rode sant Petit!*

I tots pegàvem una volteta sobre nosaltres mateixos, mostrant el dit. Es començava sempre amb el dit i l'enginy del que feia el *reptic* anava recurrent l'anatomia. A la cançoneta s'afegia i arrossegava cada *reptic* que ell feia amb el gest corresponent, sent en conseqüència cada volta més abundosa en gests i postures que cadascú feia segons la gràcia que Déu li donà. Ens réiem de nosaltres mateixos, i això en una persona i, per extensió, en un poble, és cosa sana.